

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kymmenes jaosto)

6 päivänä huhtikuuta 2017*

Ennakkoratkaisupyyntö — Sosiaalipolitiikka — Direktiivi 2001/23/EY — 3 artikla — Työntekijöiden oikeuksien turvaaminen yrityksen luovutuksen yhteydessä — Luovutuksensaajaan ja luovuttajaan sovellettavat työehtosopimukset — Irtisanotuille työntekijöille myönnettävät pidennetyt irtisanomisajat — Luovuttajan palveluksessa kertyneen palvelusajan huomioon ottaminen

Asiassa C-336/15,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Arbetsdomstolen (työtuomioistuin, Ruotsi) on esittänyt 1.7.2015 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 6.7.2015, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Unionen,

vastaa

Almega Tjänsteförbunden ja

ISS Facility Services AB,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kymmenes jaosto),

toimien kokoonpanossa: tuomarit A. Borg Barthet, joka hoitaa kymmenennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, E. Levits (esittelevä tuomari) ja F. Biltgen,

julkisasiamies: E. Tanchev,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Strömholm,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 17.11.2016 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Unionen, edustajinaan U. Dalén, S. Forssman, M. Wulkan ja D. Hellman,
- Almega Tjänsteförbunden ja ISS Facility Services AB, edustajinaan J. Stenmo ja J. Hettne,
- Ranskan hallitus, asiamiehinnään G. de Bergues, D. Colas ja R. Coesme,
- Euroopan komissio, asiamiehinnään M. Kellerbauer ja K. Simonsson,

kuultuaan julkisasiamiehen 1.2.2017 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

* Oikeudenkäyntikieli: ruotsi.

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 12.3.2001 annetun neuvoston direktiivin 2001/23/EY (EYVL 2001, L 82, s. 16) tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä ammattiyhdistys Unionen ja toisaalta työnantajajärjestö Almega Tjänsteförbunden (jäljempänä Almega) sekä Ruotsin oikeuden mukaan perustettu yhtiö ISS Facility Services AB (jäljempänä ISS) ja jossa on kyse neljän työntekijän luovuttajien palveluksessa kertyneen palvelusajan huomiotta jättämisestä yrityksen luovutuksen jälkeen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 2001/23 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovelletaan yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovuttamiseen toiselle työnantajalle sopimukseen perustuvan luovutuksen taikka sulautumisen kautta.”

- 4 Kyseisen direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Ne luovuttajan oikeudet ja velvoitteet, jotka johtuvat luovutuksen tapahtuessa voimassa olleesta työsopimuksesta tai työsuhteesta, siirtyvät tällaisen luovutuksen seurauksena luovutuksensaajalle.

--

3. Luovutuksen jälkeen luovutuksensaajan on noudatettava työehtosopimuksen määräyksiä ja ehtoja sellaisina kuin luovuttaja niitä noudattaa kyseisen työehtosopimuksen mukaisesti, kunnes työehtosopimus kumotaan tai sen voimassaolo päättyy taikka uusi työehtosopimus tulee voimaan tai sitä aletaan soveltaa.

Jäsenvaltiot voivat asettaa työehtojen noudattamiselle määräajan, jonka on kuitenkin oltava vähintään yksi vuosi.

--”

Ruotsin oikeus

- 5 Työsuhteen suojaamisesta annetun lain (lagen (1982:80) om anställningsskydd, jäljempänä työsuhdesuojalaki) 6 b §:n mukaan luovutettaessa yritys tai liike taikka liiketoiminnan osa toiselle työnantajalle siirtyvät liikkeenluovutushetkellä voimassa olevat työsopimuksiin ja työehtoihin perustuvat oikeudet ja velvollisuudet uudelle työnantajalle.

- 6 Yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet, jäljempänä yhteistoimintalaki) 28 §:ssä, jolla direktiivin 2001/23 3 artiklan 3 kohta on otettu osaksi Ruotsin oikeutta, säädetään seuraavaa:

”Luovutettaessa yritys tai liike taikka liiketoiminnan osa työnantajalta, jota sitoo työehtosopimus, uudelle työnantajalle lain (1982:80) 6 b §:n soveltamisalaan kuuluvalla liikkeenluovutuksella, kyseinen sopimus sitoo soveltuvin osin uutta työnantajaa, jollei uutta työnantajaa sido jo jokin toinen työehtosopimus, jota voidaan soveltaa mukana tuleviin työntekijöihin.

--

Kun työntekijöiden työ sopimukset ja työehdot siirtyvät uudelle työnantajalle lain (1982:80) 6 b §:n perusteella, tämän on sovellettava aikaisempaa työnantajaa sitoneen työehtosopimuksen ehtoja yhden vuoden ajan liikkeenluovutuksesta. Mainittuja ehtoja on sovellettava samalla tavoin kuin aikaisempi työnantaja olisi ollut velvollinen niitä soveltamaan. Niitä ei kuitenkaan enää sovelleta, kun työehtosopimuksen voimassaoloaika on päättynyt tai kun siirrettyihin työntekijöihin on alettu soveltaa uutta työehtosopimusta.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 7 Työntekijät BSA, JAH, JH ja BL ovat Unionenin jäseniä. BSA on työskennellyt Apoteket AB:n palveluksessa. JAH, JH ja BL ovat työskennelleet AstraZeneca AB:n palveluksessa ennen kuin ISS:stä tuli heidän työnantajansa yrityksen luovutuksen johdosta.
- 8 ISS on irtisanonut BSA:n taloudellisista syistä 27.7.2011 kuuden kuukauden irtisanomisajalla. Irtisanomisajankohtana BSA oli yli 55-vuotias. Hänelle kertynyt palvelusaika Apoteketin ja ISS:n palveluksessa oli yli kymmenen vuotta.
- 9 ISS on irtisanonut myös taloudellisista syistä ja kuuden kuukauden irtisanomisajalla, jota pidennettiin viidellä lisäkuukaudella, kolme muuta työntekijää eli JAH:n, JH:n ja BL:n 31.10.2011. Myös he olivat irtisanomisajankohtana saavuttaneet 55 vuoden iän, ja heille jokaiselle oli kertynyt AstraZenecan ja myöhemmin ISS:n palveluksessa yli kymmenen vuoden palvelusaika.
- 10 Kun neljän työntekijän työsuhteet siirtyivät ISS:lle, luovuttajia, käsiteltävässä asiassa Apoteketia ja AstraZenecaa, sitoivat työehtosopimukset. Kyseisten työehtosopimusten mukaan on niin, että jos työntekijä, joka irtisanotaan taloudellisista syistä, on irtisanomisajankohtana 55–64-vuotias ja hän on ollut keskeytyksettä palveluksessa yli kymmenen vuotta, irtisanomisaikaa pidennetään kuudella kuukaudella.
- 11 ISS oli myös sidottu työehtosopimukseen, joka on käsiteltävässä asiassa tehty työnantajajärjestö Almegan ja ammattiyhdistys Unionenin välillä. Kyseisen työehtosopimuksen perusteella työntekijä, joka irtisanotaan taloudellisista syistä, on oikeutettu identtiseen irtisanomisaikaan, josta on määrätty samoin ehdoin luovuttajiin sovellettavissa työehtosopimuksissa.
- 12 Irtisanottaessa työntekijöitä BSA, JAH, JH ja BL ISS ei ole myöntänyt heille kuudella kuukaudella pidennettyä irtisanomisaikaa. ISS:n mukaan kyseessä olevat työntekijät eivät ole olleet luovutuksensaajan palveluksessa keskeytyksettä vähintään kymmentä vuotta eivätkä täten täytä kyseisen irtisanomisajan pidennyksen myöntämisen edellytyksiä.
- 13 Unionen toteaa, että kyseinen lähestymistapa rikkoo sen jäsenten oikeuksia. ISS:n olisi pitänyt ottaa huomioon työntekijöille BSA, JAH, JH ja BL luovuttajien palveluksessa kertynyt palvelusaika.

- 14 Mainitun ammattijärjestön nostettua ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa kanteen, jossa vaaditaan, että ISS veloitetaan korvaamaan aiheutunut vahinko työntekijöille, jotka se on irtisanonut ilman heidän irtisanomisaikansa pidentämistä, kyseinen tuomioistuin toteaa, että pääasiassa nousee esille sellaisia kysymyksiä unionin oikeuden tulkinnasta, jotka jättävät sijaa epäilylle. Tältä osin kyseinen tuomioistuin toteaa muun muassa, että käsiteltävä asia eroaa sen mukaan niistä, joista on jo olemassa niitä työntekijöitä koskevaa unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, joiden oikeuksiin työsuhteiden siirtäminen on vaikuttanut välittömästi heidän työpaikkansa siirtymisen jälkeen eikä yli vuoden kuluttua työpaikan siirtämisen jälkeen siirtymäkauden suojan päätyttyä.
- 15 Tässä tilanteessa Arbetsdomstolen (työtuomioistuin, Ruotsi) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko direktiivin 2001/23 mukaista, että luovutuksensaaja – sen jälkeen kun on kulunut yli vuosi liikkeenluovutuksesta – soveltaessaan työehtosopimuksensa määräystä, joka merkitsee sitä, että tietty keskeytymätön palvelusaika saman työnantajan palveluksessa on pidennetyn irtisanomisajan edellytyksenä, ei ota huomioon palvelusaikaa luovuttajan palveluksessa, kun työntekijöillä olisi luovuttajaa sitoneen työehtosopimuksen samansisältöisen määräyksen mukaan ollut oikeus siihen, että tämä palvelusaika otetaan huomioon?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 16 Kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee pääasiallisesti, onko direktiivin 2001/23 3 artiklaa tulkittava siten, että luovutuksensaajan on sisällytettävä, kun työntekijä irtisanotaan yli vuoden kuluttua yrityksen luovutuksesta, laskelmaan kyseisen työntekijän palvelusajasta, joka on merkityksellinen määritettäessä irtisanomisaikaa, johon työntekijä on oikeutettu, mainitulle työntekijälle luovuttajan palveluksessa kertynyt palvelusaika.
- 17 Tältä osin on muistutettava ensinnäkin, että direktiivin 2001/23 johdanto-osan ensimmäisen ja kolmannen perustelukappaleen mukaan direktiivillä pyritään suojaamaan työntekijöitä yritysten luovutusten yhteydessä, erityisesti heidän oikeuksiensa turvaamiseksi.
- 18 Kuten unionin tuomioistuin on toistuvasti todennut, kyseisellä direktiivillä pyritään turvaamaan työntekijöiden oikeudet työnantajan vaihtuessa, jotta he voivat jäädä uuden työnantajan palvelukseen luovuttajan kanssa sovittuja vastaavin ehdoin (ks. mm. tuomio 27.11.2008, Juuri, C-396/07, EU:C:2008:656, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Mainitun direktiivin tarkoituksena on taata niin hyvin kuin mahdollista työsopimusten ja työsuhteiden jatkuminen muuttumattomana luovutuksensaajan kanssa, jotta estettäisiin se, että kyseiset työntekijät joutuvat huonompaan asemaan pelkän luovutuksen vuoksi (ks. tuomio 6.9.2011, Scattolon, C-108/10, EU:C:2011:542, 75 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 19 Direktiivin 2001/23 3 artiklasta unionin tuomioistuin on todennut, että mainitun direktiivin tavoitteena on myös oikeudenmukaisen tasapainon takaaminen yhtäältä työntekijöiden ja toisaalta luovutuksensaajan intressien välillä. Tästä seuraa muun muassa, että luovutuksensaajalla on oltava mahdollisuus toimintansa jatkamisen edellyttämiin mukautuksiin ja sopeutuksiin (ks. vastaavasti tuomio 11.9.2014, Österreichischer Gewerkschaftsbund, C-328/13, EU:C:2014:2197, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 20 Unionin tuomioistuin on käsitellyt erityisesti kysymyksiä palvelusajan ottamisesta huomioon yrityksen luovutustapauksessa niiden työntekijöiden rahamääräisten oikeuksien määrittämiseksi, jotka ovat mainitussa direktiivissä tarkoitettua siirron kohteena (ks. tuomio 14.9.2000, Collino ja Chiappero, C-343/98, EU:C:2000:441, ja tuomio 6.9.2011, Scattolon, C-108/10, EU:C:2011:542).

- 21 Kyseisissä tuomioissa unionin tuomioistuin on todennut, ettei luovuttajan palveluksessa kertynyt palvelusaika sellaisenaan anna siirretyille työntekijöille oikeutta, johon he voisivat vedota luovutuksensaajaan nähden, mutta on kuitenkin niin, että se otetaan tarvittaessa huomioon määritettäessä tiettyjä työntekijöiden rahamääräisiä oikeuksia ja että luovutuksensaajan on näin ollen periaatteessa samalla tavalla kuin luovuttajankin turvattava nämä oikeudet (ks. tuomio 6.9.2011, Scattolon, C-108/10, EU:C:2011:542, 69 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 22 Samalla kun se muistuttaa, että luovutuksensaaja voi, muusta kuin yrityksen luovutuksesta johtuvasta syystä ja jos se sille kansallisessa lainsäädännössä niin sallitaan, muuttaa palkkaehtoja työntekijöille epäedullisella tavalla, unionin tuomioistuin on todennut, että työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 14.2.1977 annetun direktiivin 77/187/ETY (EYVL 1977, L 61, s. 26) 3 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa, jonka sanamuoto on olennaisilta osin identtinen direktiivin 2001/23 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että laskettaessa rahamääräisiä oikeuksia luovutuksensaajalla on velvollisuus ottaa huomioon siirretyn henkilöstön kaikki palvelusvuodet, jos tämä velvollisuus perustuu kyseisen henkilöstön ja luovuttajan väliseen työsuhteeseen, ja niiden edellytysten mukaisesti, joista tässä suhteessa oli sovittu (ks. vastaavasti tuomio 14.9.2000, Collino ja Chiappero, C-343/98, EU:C:2000:441, 51 ja 52 kohta).
- 23 Pääasiassa on kiistatonta, että kuudella kuukaudella pidennetty irtisanomisaika, johon Unionen on vedonnut, perustaa oikeuden kuuden kuukauden palkkaan. Näin ollen on niin, että mainittu irtisanomisaikaa koskeva oikeus, joka määräytyy yrityksen luovutuksen yhteydessä luovuttajien työntekijöihin sovellettavissa työehtosopimuksissa määrättyjen ehtojen mukaisesti, on luokiteltava rahamääräiseksi oikeudeksi.
- 24 Kyseistä päätelmää tukee aikaisemmin mainittu unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, josta ilmenee nimenomaisesti, että työntekijän palvelusaika yrityksen luovuttajan palveluksessa on otettava huomioon laskettaessa paitsi työntekijän palkkaa (ks. tuomio 6.9.2011, Scattolon, C-108/10, EU:C:2011:542, 81 kohta) niin myös työsuhteen päättymisen johdosta maksettavaa korvausta (ks. tuomio 14.9.2000, Collino ja Chiappero, C-343/98, EU:C:2000:441, 53 kohta).
- 25 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 25 kohdassa, oikeus tällaiseen työsuhteen päättymisen johdosta maksettavaan korvaukseen on verrattavissa pidennettyä irtisanomisaikaa koskevaan oikeuteen, joka työntekijälle on myönnettävä, kun hänen työsuhteensa päätetään.
- 26 Vaikka edellä esitetystä ilmenee, että direktiivin 2001/23 3 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa on tulkittava siten, että yrityksen luovutuksen johdosta luovutuksensaajan on sisällytettävä, kun työntekijä irtisanotaan yrityksen luovutuksen johdosta, laskelmaan, joka koskee työntekijän palvelusaikaa, joka on merkityksellinen määritettäessä irtisanomisaikaa, johon työntekijällä on oikeus, mainitulle työntekijälle luovuttajan palveluksessa kertynyt palvelusaika, on kuitenkin tutkittava, onko kyseinen tulkinta oikea pääasian kaltaisissa olosuhteissa mainitun direktiivin 3 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan valossa.
- 27 Kuten tämän tuomion 19 kohdassa on muistutettu, yhtäältä työntekijöiden ja toisaalta luovutuksensaajan etujen oikeudenmukaisen tasapainon takaamiseksi luovutuksensaaja voi, muusta kuin yrityksen luovutuksesta johtuvasta syystä ja jos kansallisessa lainsäädännössä se sille sallitaan, tehdä mukautuksia ja sopeutuksia, jotka ovat tarpeen sen toiminnan jatkamiseksi.
- 28 Pääasian osalta unionin tuomioistuimelle toimitetuista asiakirjoista käy ilmi, että Ruotsin lainsäätäjät ovat käyttäneet saattaessaan direktiivin 2001/23 3 artiklan 3 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöä kyseisen säännöksen toisessa alakohdassa säädettyä mahdollisuutta. Näin ollen on niin, että kun luovutuksensaajaa sitoo luovutushetkellä jo muu työehtosopimus, jota täten tullaan soveltamaan siirtyviin työntekijöihin, sen velvollisuus säilyttää luovuttajaa sitovalla siirrettyihin työntekijöihin sovellettavalla työehtosopimuksella määrätty työehdot on rajoitettu yhteen vuoteen laskettuna yrityksen luovutuksesta.

- 29 Vaikka ISS:llä, jota sitoo yrityksen luovutuksen hetkellä muu työehtosopimus, olisi oikeus yhden vuoden määräajan kuluttua taloudellisista syistä, ja näin ollen muulla perusteella kuin yrityksen luovutuksen perusteella, lakata noudattamasta siirrettyihin työntekijöihin sovellettavalla työehtosopimuksella määrättyjä työehtoja, unionin tuomioistuimelle toimitetuista asiakirjoista ei kuitenkaan käy ilmi, että luovutuksensaaja olisi tehnyt näihin työehtoihin minkäänlaisia siirrettyjen työntekijöiden kannalta epäedullisia mukautuksia.
- 30 Unionin tuomioistuimen saatavilla olevien tietojen, joiden tarkastaminen kuuluu kansalliselle tuomioistuimelle, perusteella siirrettyihin työntekijöihin sovellettavaa työehtosopimusta ei ole irtisanottu tai neuvoteltu uudelleen. Sen voimassaolo ei myöskään ole päättynyt ja/tai sitä ei ole korvattu muulla työehtosopimuksella.
- 31 Näin ollen on niin, että kun yhden vuoden määräaika on kulunut eikä luovutuksensaaja ole tehnyt mukautuksia työehtoihin ja luovuttajaa sitoneen työehtosopimuksen sanamuoto on identtinen luovutuksensaajaa sitovan työehtosopimuksen kanssa, työntekijöihin ei voida soveltaa epäedullisempia työehtoja kuin ennen luovutusta.
- 32 Tässä tilanteessa luovutuksensaajan näkemystä siitä, että direktiivin 2001/23 3 artiklan 3 kohdan toista alakohtaa on sovellettava siten, ettei siirretyille työntekijöille ennen luovutusta kertyneitä palvelusaikoja ole otettava huomioon, ei voida hyväksyä.
- 33 Edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2001/23 3 artiklaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa luovutuksensaajan on sisällytettävä, kun työntekijä irtisanotaan yli vuoden kuluttua yrityksen luovutuksesta, laskelmaan kyseisen työntekijän palvelusajasta, joka on merkityksellinen määrittäessä irtisanomisaikaa, johon työntekijä on oikeutettu, mainitulle työntekijälle luovuttajan palveluksessa kertynyt palvelusaika.

Oikeudenkäyntikulut

- 34 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kymmenes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 12.3.2001 annetun neuvoston direktiivin 2001/23/EY 3 artiklaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa luovutuksensaajan on sisällytettävä, kun työntekijä irtisanotaan yli vuoden kuluttua yrityksen luovutuksesta, laskelmaan kyseisen työntekijän palvelusajasta, joka on merkityksellinen määrittäessä irtisanomisaikaa, johon työntekijä on oikeutettu, mainitulle työntekijälle luovuttajan palveluksessa kertynyt palvelusaika.

Allekirjoitukset